

Algemene toelichting

De Wet werk en bijstand (WWB) kent ten opzichte van de Abw een aantal wijzigingen in de regeling van de gevolgen voor de bijstand van het vermogen gebonden in voor bewoning bestemde zaken. In de eerste plaats is de nieuwe regeling niet alleen van toepassing op registergoederen (eigendomswoning en woonschepen onder een bepaald tonnage. De WWB beoogt hiermee de rechtsgelijkheid te bevorderen en het hiaat in te vullen dat in deze door de rechtspraak is geconstateerd.

Het wordt ook aan de gemeente overgelaten om te bepalen of de als lening verstrekte bijstand al dan niet word gezekerd door middel van een hypotheekovereenkomst, waar het register goederen betreft (geregistreeerde woonschepen en woonwagen), of pandakte, waar het niet-register goederen betreft (geregistreeerde woningen en woonschepen). In de richtlijn Krediethypotheek is gekozen voor het vestigen van een hypotheek of pandrechts als zekerheidsstelling voor de aflossing van de geldlening. Voor alle duidelijkheid: bijstand wordt alleen verstrekt indien het vermogen van de belanghebbende bij de aanvang van de bijstand onder de van toepassing zijnde vermogensgrens blijft. Met andere woorden: Indien belanghebbende over voldoende eigen middelen beschikt, of kan beschikken, is er geen op bijstand.

De regels rondom de vrijlating van het vermogen gebonden in de eigen woning met bijbehorend erf, de eigen woonwagen of het eigen woonschip, zoals bedoeld in artikel 34, tweede lid, onder d WWB, zijn vereenvoudigd. Indien het begrip woning wordt gebruikt, wordt daarmee ook woonschepen en woonwagens bedoeld.

Bij het stellen van nadere voorwaarden waaronder bijstand in de vorm van een geldlening onder verband van hypotheek of pandrecht dient te worden verleend, is aansluiting gezocht bij het bestaande Besluit Krediethypotheek bijstand (AMVB van 12 april 1995, Stb.204. De richtlijn krediethypotheek is in feite een aangepaste versie van laatstgenoemd besluit. In de toelichting bij het laatste Besluit Krediethypotheek bijstand (besluit van 26 september 2000, Stb 408) is uitdrukkelijk een aantal wijzigingen belicht. Omdat deze richtlijn besluit daarmee grotendeels overeenkomt is het met name voor de uitvoering van belang deze alsnog te vermelden: zie bijlage 2.

In de richtlijn krediethypotheek is voorts de mogelijkheid opgenomen om alsnog een krediethypotheek of recht van pand te vestigen ten tijde van bijstandsverlening om niet in het geval belanghebbende de eigen woning met bijbehorend erf bewoont en op het moment van opname in de bijstand er geen bijstand in de vorm van een geldlening kan worden verleend op basis van de waarde in de woning gebonden, na aftrek van de op een lopende uitkering.

Indien tijdens de periode van bijstandsverlening om niet de waarde van de woning op basis van verkoop in het economische verkeer bij vrije oplevering zodanig is toegenomen dat er in principe sprake is van een toegenomen vermogen gebonden in de woning, dan wordt het recht op bijstand en de voorwaarden waaronder deze verleend, opnieuw beoordeeld, conform artikel 1 en 2.

In verband met de rechtszekerheid is het niet mogelijk om reeds gevestigde leningen en hypotheek te verhogen naar aanleiding van de waardeinstijging van de woning.

In deze richtlijn is expliciet de mogelijkheid opgenomen dat het college de krediethypotheek naar een andere koopwoning kan laten meenemen wanneer bijzondere omstandigheden van medische of sociale aard van betrokkene daartoe aanleiding geven. Om het herstel van de zelfstandige bestaansvoorziening te bevorderen, is dit ook geregeld bij verkoop van de woning in verband met werkaanvaarding elders.

In deze richtlijn zijn ook regels opgesteld omtrent de handelswijze ten aanzien van het vestigen van de hypotheek indien de belanghebbende na een bijstandsperiode weer opnieuw op bijstand raakt aangewezen.

Voor zelfstandigen geldt overigens het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004.

Hierna worden deze wijzigingen artikelsgewijs behandeld.

Toelichting artikelsgewijs

Art. 1 Voorwaarden voor het verstrekken van bijstand in de vorm van een geldlening.

Recht op bijstand

Eigendom woning vereist bij aanvangsdatum algemene bijstand. Voorwaarde voor de verstrekking van algemene bijstand in vorm van een geldlening is dat de belanghebbende al bij de aanvang van de bijstand eigenaar is van de door hemzelf bewoonde woning. De notariële leveringsakte van de woning moet dus op het moment van de aanvraag reeds zijn gepasseerd.

Woning is eigendom van het kind

De algemene bijstand die wordt verstrekt is gezinsbijstand. Hieruit volgt dat wanneer niet de ouder maar een ten laste komend kind eigenaar is van de woning waarin het gezin woont toch bijstand in de vorm van een geldlening moet worden verstrekt. Vermogen van het kind telt voor de WWB mee als het ging om het vermogen van de ouder.

Tegeldemaking, bezwaring of verdere bezwaring kan niet worden verlangd

Voordat bijstand wordt verstrekt, moet vaststaan dat niet verlang kan worden dat de bewoonde woning wordt verkocht bezwaard of verder bezwaard (artikel 50 lid 1 WWB); er kan niet in redelijkheid worden verlangd dat belanghebbende een (hogere) hypotheek of (hoger) recht van pand neemt bij een bank teneinde in het eigen levensonderhoud te voorzien. In de rapportage dient de onredelijkheid van de eis van tegeldemaking, bezwaring of verdere bezwaring door middel van rapportage te worden vastgesteld.

Als belanghebbende daarentegen om een of andere reden toch de woning (verder) bezwaart, dan wordt de geleende geldsom beschouwd als vermogen waarover belanghebbende kan beschikken.

Bijzondere bijstand

Vestiging van een hypotheek of pandakte ter meerdere zekerheid tot terugbetaling van de als geldlening verstrekte bijzondere bijstand is niet aan de orde. Op deze regel bestaan twee uitzonderingen:

- de bijzondere bijstand voor een woonkostentoeslag

- de bijzondere bijstand voor de taxatiekosten en de kosten van vestiging van hypotheek.

Deze bijzondere bijstand wordt ook als geldlening verstrekt. De verstrekking telt mee voor het berekenen van het bedrag dat maximaal als geldlening verstrekt mag worden. Op de belanghebbende met vermogen gebonden in de eigen woning die bijzondere bijstand aanvraagt zijn de regels van de Richtlijn bijzondere bijstand van toepassing, zoals vastgesteld door het college op 11 september 2004.

Art.2 Voorwaarden voor het verstrekken van bijstand in de vorm van een geldlening

Over een periode van een jaar , te rekenen vanaf de eerste dag van bijstandsverlening(dat wil zeggen de aanvaarddatum bij toekenning) moet het te verlenen bijstandsbedrag meer bedragen dan het landelijke normbedrag per maand voor gehuwden jonger dan 65jaar.

Indien het toe te kennen bedrag lager is dan het maandelijke normbedrag voor gehuwden jonger dan 65 jaar, ontstaan er twee mogelijkheden:

1. Als het vermogen gebonden in de eigen woning de vermogensvrijlating overstijgt, dan wordt de aanvraag afgewezen omdat belanghebbende beschikt over voldoende eigen vermogen. De afwijzing kan worden gebaseerd op artikel 15 lid 1 WWB. De belanghebbende kan dan namelijk zonder problemen een lening krijgen bij een bank. Zo'n lening is in dat geval een voorliggende voorziening. Is geen lening mogelijk en moet daarom toch algemene bijstand worden verleend, dan ligt het voor de hand om de algemene bijstand volgens de hoofdregel niet te verlenen.

2. Als het vermogen gebonden in de eigen woning de vermogensvrijlating niet overstijgt, dan wordt de bijstand volgens de toepasselijke richtlijnen verleend, dat wil zeggen: om niet.

Woonwagen en woonschip

De vrijlating van het vermogen gebonden in de eigen woning met bijbehorend erf, geldt op grond van artikel 3 lid 6 WWB ook voor het vermogen dat is gebonden in eigen woonschip en woonwagen.

Wet bevordering eigen woningbezit

Indien de belanghebbende zijn woning heeft gekocht met hulp van bijdragen op grond van de Wet bevordering eigen woningbezit, dan staat dit (vooralsnog) niet in de weg aan de verlening van bijstand in vorm van een geldlening.

Zekerheidsstelling: verplichting tot medewerking aan vestiging hypotheek of pandrecht

De belanghebbende wordt verplicht mee te werken aan het vestigen van een recht op pand of hypotheek ter meerdere zekerheidsstelling tot aflossing van de bijstand verleend in de vorm van een geldlening. Hierbij geeft het college invulling aan de beleidsvrijheid inzake de zekerheidsstelling, zoals gesteld in artikel 48 lid 3 WWB. Niet meewerken aan deze verplichting door belanghebbende leidt

tot beëindiging van de bijstand. De eventuele reeds verstrekte bijstand in de vorm van een geldlening wordt direct opeisbaar.

Vestiging hypotheek

Het recht van hypotheek wordt gevestigd door middel van een notariële akte. De kosten verbonden aan de vestiging en inschrijving van de hypotheek komen, tenzij anders is afgesproken, voor de rekening van de belanghebbende.

Vestiging stil pandrecht

Bij een pand wordt gevestigd een zogenaamd stil pandrecht door middel van een notariële akte. De pandgever (belanghebbende) blijft hierbij de macht houden over de roerende zaak. Het stil pandrecht wordt gevestigd door middel van een authentieke akte via de notaris.

Aanpassen geldlening en eventueel bijbehorende hypotheek c.q. pandrecht na waardeestijging woning? De laatste jaren zijn woningen in het algemeen behoorlijk in waarde gestegen. In verband met de rechtszekerheid is het niet mogelijk om reeds gevestigde leningen en hypotheek te verhogen naar aanleiding van een waardeestijging van de woning. Deze stelling kan worden afgeleid uit jurisprudentie en het feit dat een dergelijke mogelijkheid in het verleden uitdrukkelijk is geschrapt uit de regelgeving inzake krediethypotheek.

Art 2 Voorwaarden voor het verlenen van bijstand om niet

Bijlage 2 Toelichting wijzingen Besluit krediethypotheek bijstand

Verplichting rentebetaling vervallen

De verplichting tot rentebetaling is vervallen; alleen als sprake is van schuldige nalatigheid ten aanzien van de aflossing, geldt er wel een renteverplichting. Voorts, maar dat hoeft niet in dit besluit zelf geregeld te worden omdat het tot de gebruikelijke bedingen kan worden gerekend die in een hypotheekakte worden opgenomen, wordt rent in rekening gebracht wanneer na verkoop van de woning niet terstond wordt afgerekend. Met het schrappen van het rentebeding wordt, naast het wegnemen van enkele in de praktijk blijkende onbillijkheden, voorrang gegeven aan het aflossen van de geldlening.

Verdieping afschaffing renteverplichting

De afschaffing van de renteverplichting vergoot de ruimte voor het aflossen van de geldlening. Er wordt van uitgegaan dat het vervallen van de renteverplichting positief zal uiterken op het functioneren van de krediethypotheekregeling, doordat er eerder ruimte ontstaat om de aflossing te voldoen. De belanghebbende wordt zo eerder in staat gesteld weer eigen vermogen op te bouwen. Het risico van een mogelijk remmende werking van een krediethypotheek op het aanvaarden van betaalde arbeid wordt tot een minimum beperkt. Voor de uitvoering werkt het afschaffen van de renteverplichting positief uit doordat nu voorrang wordt gegeven aan de aflossing en de periode gedurende welke het inkomen van belanghebbende moet worden beoordeeld op aanwezige aflossingscapaciteit aanzienlijk is bekort. De administratieve handelingen die verbonden zijn aan het in rekening brengen van de rente zullen pas na tien jaar aan de orde komen.

Rente is verschuldigd bij schuldige nalatigheid ten aanzien van het voldoen van de aflossing binnen de periode van tien jaar. Het rentepercentage is in dat geval gelijk aan de wettelijke rente. Na de aflossingsperiode van tien jaar is altijd rente verschuldigd om het verschil met andere leningen beperkt te houden. Deze rente is 3 procent lager dan de wettelijke rente. Wanneer die rente niet kan worden betaald, wordt deze vordering bijgeschreven bij het niet-afgeloste deel van de geldlening. Over deze rentevorderingen is geen rente verschuldigd. Dit in tegenstelling tot de rente bij schuldige nalatigheid, waarbij wel sprake is van rente over een rentevordering. Het bijschrijven van rentevorderingen kent geen beperking. De nog resterende schuld zal dus op termijn steeds verder kunnen oplopen. Zoals eerder is aangegeven, is echter al tien jaar de tijd gegund om rentevrij af te lossen. Die periode had zoveel mogelijk benut kunnen worden. Bij het onderdeel aflossing wordt verder ingegaan op een bepaling die het oplopen van de schuld afremt. Rente is ook verschuldigd wanneer de woning wordt verkocht en er niet snel wordt afgerekend. Het is redelijk van betrokkene te vergen dat na ontvangst van de opbrengst de lening direct wordt terugbetaald. De woning was immers de zekerheidsstelling en door verkoop kan die zekerheid worden geëffectueerd. De rente dient dan als stimulans. Aangezien een dergelijke renteverplichting een gebruikelijk beding is in een hypotheekakte, is het niet nodig om dit te regelen.

Aflossingsperiode gewijzigd

De aflossingsperiode van vijftientig jaar of langer die voortvloeit uit een vastgelegde aflossing van 4 procent per jaar, is teruggebracht naar ten hoogste tien jaar. Deze wijziging hangt nauw samen met de voorgaande samen. Door het vervallen van de renteverplichting ontstaat immers ruimte voor het sneller aflossen van de lening. Zo wordt de termijn gedurende welke men, door af te lossen, nog de gevolgen ervaart van de periode waarin men op bijstand was aangewezen, aanzienlijk bekort. Dit spoort met het streven om het herstel van de zelfstandige bestaansvoorziening zoveel mogelijk te bevorderen. Het terugbrengen van de aflossingsperiode betekent niet dat in alle gevallen de geldlening binnen tien jaar volledig zal zijn terugbetaald. Er wordt immers rekening gehouden met de hoogte van het inkomen na de bijstandsperiode. Wanneer na tien jaar niet het volledige geleende bedrag blijkt te zijn afgelost, wordt het restant in ieder geval afgerekend bij verkoop of vererving van de woning. Aan belanghebbende wordt dan geen vooraf vastgestelde aflossingsverplichting opgelegd. Wel is het redelijk om rente in rekening te brengen. Er is immers reeds tien jaar gelegenheid gegeven om rentevrij af te lossen en dus ook om het vermogen terug op te bouwen. De renteverplichting die na tien jaar ingaat, stimuleert wel het verrichten van aflossingen.

Bijlage 1 Gebruikte begrippen en afkortingen, en bronnen

Begrippen en afkortingen

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

De wet	De Wet werk en bijstand ((WWB)
WWB	De Wet werk en bijstand
Abw	Algemene bijstandswet
Algemene bijstand het bestaan	de bijstand ter voorziening in de algemeen noodzakelijke kosten van
Bijzondere bijstand	de bijstand als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de WWB
Bijstand	algemene en bijzondere bijstand
College Barendrecht	het College van burgemeester en wethouders van de gemeente
Belanghebbende	persoon die bijstand heeft aangevraagd dan wel ontvangt, of heeft ontvangen; indien het een gehuwde betreft, wordt onder belanghebbende elk van de echtgenoten verstaan.
AMvB	Algemene maatregel van Bestuur

Bronnen

Wetgeving:

<http://wetten.overheid.nl> Overheidssite waarin volledige teksten van wetten en regelingen zijn opgenomen.

<http://www.minzw.nl> Site van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

<http://www.gemeenteloket.nl> Site met informatie die belang is voor beleidsambtenaren, leidinggevenden, en bestuurder van belang zijn.

<http://minfin.nl> Site van het Ministerie van Justitie, voor informatie op financieel gebied.